

سخن‌های نهان

هومن سر بلند

A-PDF

Watermark

انتشارات آینده دانش

سرشناسه	: سربلند، هومن، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: سخن‌های نهان/هومن سربلند.
مشخصات نشر	: تهران: آینده دانش، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ز، ۱۲۳ص.
شابک	: 978-600-95138-0-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: ص.ع.به انگلیسی: Hooman Sarboland.Unseen Words
یادداشت	: کتابنامه:ص.۱۰۷-۱۰۴.
موضوع	: فیزیک — به زبان ساده
موضوع	: فیزیک در ادبیات
موضوع	: شعر فارسی — قرن ۷ق.
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۳۳س۴ QC۲۴/۵
رده بندی دیویی	: ۵۳۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۲۲۸۴۸

نام کتاب: سخن‌های نهان

نام نویسنده: هومن سربلند

انتشارات: انتشارات آینده دانش

چاپ و صحافی: چاپ سربلند

ویراست: هومن سربلند

مدیر انتشارات: رضا علی لو

طرح روی جلد: امیر رزمی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۱۹۰۰ تومان

تاریخ نشر: ۱۳۹۴

شابک: 978-600-95138-0-2

کیله حقوق این کتاب برای انتشارات آینده دانش محفوظ است

آدرس تهران - خیابان انقلاب - خیابان نظری - بین فخررازی و دانشگاه - کوچه قدیری پلاک ۲۲ واحد ۵

فروشگاه شمالی ۱: ضلع جنوب شرقی میدان انقلاب - پلاک ۷ - فروشگاه آسان کتاب

فروشگاه شماره ۲: ضلع جنوب شرقی میدان انقلاب - کتابفروش گلزار

فروشگاه اینترنتی: www.asanketab.com

۶۶۹۵۴۱۷۴-۶۶۴۹۷۱۳۷

کلام نخست

مولانا یکی از شاعران و عارفان برجسته ی تاریخ ادبیات ایران و جهان می باشد. براساس اطلاعات موجود و آثار برجای مانده بسیار گرانقدر ایشان، مولانا را در تمام دنیا شاعری فرهیخته و عارفی مقلب می شناسند. نام مولانا همواره در کنار نام شمس تبریزی سمبل عشق بوده و تحولی عارفانه و انقلابی درونی را یادآوری می نماید. چرا که نقش شمس تبریزی و تأثیر وی در آثار مکتوب و عرفان عملی مولانا غیرقابل انکار است و امروزه حتی بعد از گذشت قرن ها زوایای تاریک و اسرار مبهمی در اولین دیدار آن ها و اشعار ماثوری مولانا، توجه مولاناشناسان و شعر دوستان را جلب می نماید.

این کتاب تحلیل کوتاهی از اندیشه جاری مولانا در اشعار وی از دیدگاهی متفاوت می باشد. از آنجایی که نگارنده مطالعاتی در زمینه علم فیزیک داشته است و با اشاراتی که در چند کتاب از سرنخ هایی در مورد ارتباط اشعار مولانا با قوانین و تئوری های فیزیک نوین دریافته بود، بر آن شد تا با مطالعه دقیق و عمیق در اشعار مولانا این ارتباط را به مرحله تحریر در آورد.

در ابیات مدنظر سعی شده است افکار و اندیشه های فیزیکی مولانا مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد بنابراین اشعاری که آن حضرت در آنها به مباحث فیزیک و اخراجیکی پرداخته اند منفک گشته و با علوم مرتبط در فیزیک نوین و قوانین و تئوری های آن از جمله کوانتوم (Quantum) و نسبیت انیشتین (Einstein) منطبق گردیده اند.

مضامین عارفانه و عاشقانه، مهر و محبت، دوستی و پند و نصیحت که از ویژگی های باشکوه و برجسته ی اشعار مولانا است از زوایای جدید و نگاهی تازه مورد بررسی قرار گرفته است. یافته های جدید فیزیک دانان برجسته از جمله پلانک (Planck)، نیلز بوهر (Niels bohr)، شرودینگر (Schrodinger)، انیشتین (Einstein)، استیفن هاو کینگ (Stephen Hawking) و میشیو کاکو (Michio Kaku) در اشعار مولانا به زیبایی خاص و استادانه بیان گشته اند که هم از

نظر مفهومی بسیار شیوا و رسا هستند و هم از نظر ادبی و شعری دارای صنایع ادبی والایی می‌باشند.

در این میان، ارتباط و پیوند میان علم و عرفان نیز از قلم نیفتاده است و نگارنده به صورت مختصر این پیوند را در عرفان‌های مختلف مورد بررسی قرار داده است و در نهایت سماع و موسیقی مولانا را با نواهای نواخته شده کیهانی تحلیل کرده است و با استناد به ابیات آسمانی مولانا ثابت می‌نماید که سماع مولانا با موسیقی‌های کیهانی مرتبط بوده و ایشان با گوش دل و بینش درونی خویش، آنچه را که امروزه فیزیک‌دانان و اخترشناسان با تکنولوژی روز به آن رسیده‌اند، قرن‌ها پیش ادراک کرده است.

A-PDF

Watermark

با نام دوست که هر چه داریم از اوست

دنیا با این همه شکوه و عظمت شگفت انگیزش، همیشه و هنوز مخلوقی رازناک بوده و هست. همه تلاش‌های بشری برای درک مجهولات عالم و کشف پرده‌های اسرار آن حاصلی غیر از حیرت و تسلیم نداشته است.

راز آلودی دنیا و آرزوی هستی‌یابی به حقایق ماورای آن، یکی از دغدغه‌های فکری بشر بوده و خیل عظیمی از دانشمندان و اندیشمندان را به دنبال خود کشانده است. اما علوم ظاهری و مادی با همه پیشرفت‌های خود تا به امروز، فقط توانسته مقدار اندکی از طومار درهم نور دیده‌ی رموز زندگی و دنیای مادی را مکشوف گرداند و هر قدر به توانایی‌های آن افزوده شده و مرزهای تازه‌ای از اسرار نهانی دنیایش آشکار گشته، به همان اندازه به میزان ناتوانی نوع بشر و علوم ظاهری آن در برابر رموز تودرتوی دنیا افزوده شده است.

اما در کنار دانشمندان و تلاش‌های علمی آنان، صاحبان و عارفانی هم برای ادراک حقایق وراث این عالم دست به تفسیر نفس و صفات باطنی زده‌اند که با کمک عقل و فلسفه بافی‌های علّی و معلولی آن بلکه از طریق رهایی از اسارت نفس و زندان جسم و تن، با بال‌های روح وارسته خود به پرواز در کرانه‌های عالم خاکی درآمده‌اند و از باروهای ناگدار این دنیا گذشته‌اند و در ماورای تعینات مادی به سیر و سلوک پرداخته‌اند و به مکنوناتی از این عالم دست یافته‌اند که علم رسمی بشر، بعد از گذشت قرون متمادی، تازه توانسته به پاره‌ای از یافته‌های غیبی ایشان پی ببرد.

در میان این ابر مردان عرصه عرفان، جنیده‌ها، بایزیده‌ها، منصوره‌هایی را می‌بینیم که برای کشف حقایق غیبی، سرمایه جان خود را در طبق اخلاص نهاده‌اند و برای رهایی از مرزهای ناپیدای این جهان از زیر بار جسم و تن خود رسته‌اند و با پرواز ماورایی خود، به بسیاری از نیازها و خواسته‌های روح بی‌قرار انسان‌ها پاسخ داده‌اند.

از آن جمله است مولانا، بزرگ مردی از جنس نور و اهل شور، که شوری در سر و آتشی در دل دارد. ناله دل بی‌قرارش آتش در جان‌ها نهاده و حدیث عشق پرخونش آرام از دل‌ها ربوده و نقدینه عمرش را در بهای شناخت خدا و کشف حجاب‌های او نثار کرده و با نوای نای دل انگیزش، نفیر «از کجا آمده‌ام، آمدنم بهر چه بود؟ به کجا می‌روم آخر نمایم وطنم؟» را از ماورای قرون و فراز و نشیب تاریخ، در گوش جان سوخته دلان طنین افکن کرده است و با طنطنه این نغمه، جان‌های مشتاق زیادی را بی‌تاب کرده و گرفتار این راه پر خون ساخته است. او با کمک روح کمال یافته‌اش در اعماق این دنیای ناسوتی فرو رفته و با پرواز در درون کهکشان‌ها از زمان و لامکان گشته و دریافته است که نیرو و شعور واحدی بر کل این هستی حکومت می‌کند که او سرچشمه‌ی همه نیروها و انرژی‌های موجود در جهان است. او دانسته تنها با کمک علمی که متعلق به این دنیا نیست و سر در افلاک دارد می‌توان پرده از اسرار مکنونات غیبی این جهان برداشت و تنها با سیر انفسی و ملکوتی می‌توان از خاکدان تهی از معنی این جهان به پرواز درآمد و به ارتعاشات دقیق و ظریف معنویت که کشف آن‌ها با علوم مادی امکان‌پذیر نیست، دست یافت. او با همین بی‌خویشی و با اویی بود که دریافت که دنیا و موجودات آن در عین پراکندگی صورتی، در کمال اتحاد هستند و با گونه‌گونگی ظاهری، ذاتی نورانی و واحد دارند که در نهایت این انوار گوناگون به همدیگر تبدیل شده و به یک جهان متحد متصل خواهند شد.

اتصال بی‌تکیف، بی‌قیاس

است رب الناس را با جان ناس

(مولوی، دفتر ۴، ب ۷۶۰)

بالاخره او حرکت و یوینایی جهان را درک کرد و برای رسیدن به سرچشمه کمال با آن همپا گشت، یگانگی ناظر و منظور را دریافت و از اسارت تعدد رست، به طوق و نیایش هستی پی برد و با ایشان همنوا گشت.

از جمادات عالم جان‌ها روید غفل اجزای عالم بشنوید
فاش تسبیح جمادات آیدت وسوسه تأویل‌ها نربایدت

(مولوی، دفتر سوم، ۱۰۲۱-۱۰۲۰)

و موسیقی کیهانی عالم را که از آن سوی مرز ناپیدا کرانه عالم غیب به نغمه درآمده، دریافت و با نوای آن، به پایکوبی و سماع پرداخت و با آن فرا رسیدن بهار جان‌ها را جشن گرفت. در نظر مولانا سماع و موسیقی، فقط برای انگیزتن شور و نشاط نیست، بلکه نوعی آئین عبادی است که حکایت از هیجان روح دارد که از مشاهده جمال دوست بی‌پا و سر به رقص در می‌آید و می‌گوید:

آمد بهار جان‌ها ای شاخ تر به رقص آ
چون یوسف اندرآمد مصر و شکر به رقص آ
چوگان زلف دیدی چون گوی در رسیدی
از پا و سر بریدی بی پا و سر به رقص آ
(مولانا، دیوان شمس، غ ۱۸۹)

آری حقایق اینچنین - که به تعداد اندکی از آن‌ها اشاره شد- همه و همه ادراکاتی از رموزند که نه با ابزار علوم رسمی و ظاهری بلکه با اکتشافات روحانی مولانای بزرگ بر صفحات زرین مکاشفات عالی روحانی نقش بسته‌اند و علوم بشریت بعد از گذر سالیان متمادی، تازه به درک پاره ای از این مکاشفات دست یافته است.

کتاب حاضر، تحقیق بسیار شایسته و عالمانه ای است که با فکر و قلم توانای دوست بسیار ارجمند و پژوهشگر، جناب آقای هومن سربلند، نوشته شده و به ثمر نهشته است و الحق با کمال شایستگی توانسته، در تبیین آرای ماورایی حضرت مولانا و مقایسه آن با دیدگاه‌ها و دستاوردهای علمی فیزیک نوین، به تحقیق بپردازد. امیدوارم ایشان در سایر کارهای تحقیقی خود مثل این پژوهش درخور، موفق و پیروز باشند. والسلام

دکتر فرهاد فلاحت‌خواه

A-PDF

Watermark

سخنی با "هم اندیشان"

«ما در پیاله عکس رخ یار دیده ایم ای بی خیر ز لذت شرب مدام ما»

(حضرت حافظ)

وقتی زمان در دوربین یک عکاس ثبت می‌شود و در گلوگاه خسته بوم نقاشی با رقص قلم موها فریاد می‌زند، شعور شاعر از اندیشه غمگین آن سر بر آورده و معنای هنر را کامل می‌کند. اولین اشارات در سال ۱۳۷۶ توسط کتاب «یک»، نوشته دکتر مسعود ناصری، زمانی که دانشجوی ترم سوم دانشکده فنی دانشگاه ارومیه بودم و اولین تلنقر براساس کتاب «اندیشه‌های کوانتومی مولانا»، نوشته دکتر محسن فرشاد در سال‌های اخیر، دست به دست هم دادند تا در تمام ابیات مولانا تفحص نمایم و در حد توان ابیات ایشان را از نظر قوانین فیزیکی مورد بررسی قرار دهم. اگرچه موضوع این کتاب بسیار جذاب و قابل تأمل بود ولی به دلیل فقدان منابع متعدد نتوانستم آن‌چه را که در اندیشه قلمم تحریر می‌نمایم.

از آنجایی که مولانا هم در عرفان علمی و هم علمی، استادی بزرگ است بنابراین در این تحقیق، موسیقی و اشعار سماعی ایشان نیز از دیدگاه نجومی و موسیقی‌های افلاک مد نظر قرار گرفته و دریچه‌های تازه به دنیای عرفان و موسیقی و سماع مولانا گشوده شده است.

بنده با هدف معرفی شخصیت جدیدی از مولانا، اقدام به نگارش این رساله نموده و با اعتقادی عمیق به دانشمند بودن آن حضرت و علی‌رغم کمبود منابع موجود در آن زمینه، سعی کرده‌ام تا این نگرش ضرب آهنگی باشد برای پژوهندگان آثار مولانا تا شاید در آینده ادب دوستان دیگری در تکمیل این موضوع گام‌های مؤثر و بزرگتری بردارند.

این کتاب می‌تواند عامل پیوند میان سایر علوم و ادبیات گردد چرا که باور بر این است در اشعار شاعران ایران زمین تمام علوم قدیم و جدید به صورت نظم به تصویر کشیده شده‌اند و از

آنجائی که قریب به اتفاق آنان عارفان نامی و عالیقدر بوده‌اند، لذا پیوند علم و عرفان در اشعار ایشان به چشم می‌خورد.

هدف این تحقیق ارتباط عرفان و اشعار مولانا با علوم پیشرفته امروزی است، که از آن جمله می‌توان به سیاه چاله‌های فضایی اشاره نمود که در اشعار مولانا به چشم می‌خورد و این در حالی است که اختر شناسان و دانشمندان به تازگی آن را کشف کرده‌اند.

در راستای اهداف فوق، کتابی که اکنون در اختیار خوانندگان و علم دوستان عزیز می‌باشد، بررسی و تحلیل علوم فیزیک نوین در اشعار مولانا است که مباحث نهفته در آن سال‌های مدیدی اندیشه بنده را همواره گرفتار سولاتی می‌نمود که نه مجال بیان داشتم و نه پاسخی به آن می‌یافتم، تا این که توانستم با همکاری گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوی - که بنده بعنوان دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی ادامه تحصیل میدادم - موضوع مذکور را به صورت پایانامه کارشناسی ارشد مورد تحقیق قرار دهم.

علی‌رغم این که دانشگاه جهت به ثمر رسیدن این اثر، بنده را هیچگونه حمایت مالی ننمود، ولی صمیمانه از رئیس دانشگاه آزاد خوی و معاونت محترم پژوهشی همان دانشگاه جهت صدور مجوز قدردانی می‌نمایم.

در مدت گردآوری و تدوین آن همواره استاد بزرگواری برادرانه و صبورانه در کنارم بود. جناب آقای دکتر فرهاد فلاح خواه که زحمت راهنمایی بنده را در تمام مراحل نگارش عهده دار گشتند و به عنوان استاد راهنمای بنده همیشه پشتیبانم بودند که اگر تشویق‌ها و دلداری‌های ایشان نبود هرگز نمی‌توانستم گامی فراتر نهم.

استاد ارجمندم متشکرم.

با افتخار اذعان می‌دارم، بخش اعظم مباحث علمی و فیزیکی که در بخش‌ها و مباحث علمی این کتاب به رشته تحریر درآمده‌اند از کتاب‌های دانشمندان ارزشمند و عالیقدر میهنمان، همچون دکتر مسعود ناصری و دکتر محسن فرشاد نوشته شده‌اند و در بخش‌های ادبی از کتاب‌های تحلیلی و ادبی اساتید اندیشمندی چون استاد زرین کوب و استاد زمانی بهره برده‌ام. در بررسی ابیات نیز، نسخه مثنوی معنوی مولانا به اهتمام رینولد الین نیکلسون را در اختیار داشتم که در آخر هر بیت، شماره بیت و شماره صفحه آن را قید کرده‌ام.

ضمن قدردانی از تمامی نویسندگان، مؤلفان و مترجمانی که بنده از آثار آنان در این اثر بهره برده‌ام، از همه آن بزرگواران پوزش می‌طلبم چراکه جهت تداوم در خواندن مطالب نزد خوانندگان عزیز از ارجاع جزء به جزء هر مطلب به غیر از مواردی خاص اجتناب نموده‌ام ولی این در حالی است که نام منبع و مأخذ تمامی مطالب را که در راستای متن می‌باشد در پایان کتاب برای دسترسی آسان خوانندگان محترم همچنین حفظ امانت و رعایت ادب حضور نویسندگان، مؤلفان و مترجمان گرامی به صورت فهرست منابع به ترتیب نام خانوادگی و نام نویسنده، نام کتاب، نام و نام خانوادگی مترجم یا مصحح، نام انتشاراتی، شهرانتشار، نوبت چاپ و سال چاپ آورده‌ام.

در پایان اینجانب از کاستی‌های موجود پوزش می‌طلبم و از محضر خوانندگان محترم و اساتید عالیقدر تقاضای درم تاجر نواقص آن به دیده اغماض بنگرند.

«من به گوش تو سخن‌های نهان خواهم گفت»

سربجنیان که بلی جز که به سر هیچ مگو»

(مولانا، دیوان شمس، غزل ۲۲۱۹)

هومن سربلند

ارومیه-۱۳۹۳

A-PDF

Watermark

فهرست مطالب

فصل اول: معرفی فیزیک نوین و آشنایی با تئوریه‌ها، قوانین و آزمایشات مشهور

آن		۱۷
۱-۱- فیزیک در لغت		۱۸
۲-۱- فیزیک در اصطلاح		۱۸
۱-۳- فیزیک کلاسیک		۱۹
۱-۴- فیزیک نوین		۲۲
۱-۵- متافیزیک و شاخه‌های آن		۲۵
۱-۶- متافیزیک تجربیدی		۲۵
۱-۷- متافیزیک مادی یا غیرتجربیدی		۲۶
۱-۸- تعریف ماده و ذرات بنیادی تشکیل‌دهنده ماده در فیزیک نوین		۲۷
۱-۹- رفتارهای ذرات بنیادی در فیزیک نوین		۳۳
۱-۱۰- تئوری کوانتوم، مکانیک کوانتومی و کوانتوم موجی		۳۶
۱-۱۱- قوانین، تئوریه‌ها و برخی از آزمایشات مهم فیزیک نوین		۴۳
۱-۱۲- کلی‌نگری		۴۹

فصل دوم: مباحث عرفانی فیزیک نوین

۲-۱- یگانگی در عرفان و فیزیک		۵۵
۲-۲- انرژی و بدن فرا مادی انسان، کالبد اختری		۵۸
۲-۳- ذرات عالم در حرکتی فراگیر به سوی نور		۶۱
۲-۴- قطب‌های دوگانه از زیر اتم تا کهکشان‌ها		۶۴
۲-۵- اضداد، تقارن و تعادل		۶۶
۲-۶- کیهان متحد، پویا و زنده		۶۹
۲-۷- ردهای فیزیک در سایر عرفان‌ها		۷۲

فصل سوم: اشعار فیزیکی مولانا و تحلیل و بررسی ابیات مربوطه	۷۷
۳-۱- ناظر و منظور	۷۹
۳-۲- جهان متحد	۸۰
۳-۳- کوانتوم- علت و معلول	۸۳
۳-۴- جهان زنده و پویا	۸۶
۳-۵- رفتارهای دوگانه ذرات کوانتومی	۹۲
۳-۶- قانون نسبیت در اشعار مولانا	۹۵
۳-۷- عدم یا ارتعاش، ساختار اصلی جهان	۱۰۵
۳-۸- نقبی بر فیزیک کلاسیک در مثنوی	۱۰۹
۳-۹- حرکت انرژی	۱۱۰
۳-۱۰- کوانتوم- ذرات زیر اتمی	۱۱۳
۳-۱۱- اضداد و تقارن فیزیکی مولانا	۱۱۹
۳-۱۲- جاذبه و قطب‌های دوگانه در فیزیک شعری	۱۲۷
۳-۱۳- معرفی سیاه‌چاله‌های فضایی در مثنوی	۱۲۹

فصل چهارم: بررسی سماع و موسیقی در اشعار مولانا از دیدگاه اخترشناسی در

فیزیک نوین	۱۳۵
۴-۱- نوازندگان کیهانی مولانا	۱۳۶
۴-۲- فیزیک نوین درباره موسیقی‌های کیهان و افلاک چه می‌گوید؟	۱۳۸
۴-۳- تأثیر موسیقی و صدا در ماده و انسان	۱۴۱
۴-۴- ملاقات با شمس و رقص با آتش درون	۱۴۵
۴-۵- سماع مولانای موسیقیدان	۱۴۷
۴-۶- دیدگاه فیزیکی سماع و موسیقی در اشعار مولانا	۱۵۰
کلام آخر	۱۵۹
فهرست منابع	۱۶۱
Abstract	۱۶۳